

REFLEK

Refleksioner er en klumme hvor kunstneren og skribenten **Monica Ritterband** præsenterer en spændende kunstner, som svarer på spørgsmål. Email: monica@ritterband.dk

SIONIS

Jeg har ødelagt masser af billeder

Michael Kvium, en af Danmarks største malere, hvis ikoniske gengivelser af mennesket og dets forfængelighed og forfald, fortæller om sit arbejde med at udpege og påpege blindhed og forløjethed

Stand Up Comedy, 2016. 250 x 200 cm. Oil on Canvas.

Mange af dine figurer fremkalder hos nogle betragtere gru og rædsel... og måske endog afsky? Hvordan ser du de gamle mænd som du beskriver i dine malerier? Og hvorfor tror du at man kan blive så forfærdet ved mødet med dem?

Mine figurer, mine billeder, er tænkte figurer, de er fiktive skuespillere, som jeg bruger til at finde udtryk, vi kan mærke. Jeg forskyder motiverne i forhold til virkeligheden og jeg fjerner alt det nødvendige og sætter tingene sammen på en anderledes måde så det skjulte bliver synligt. Og mine figurer er ikke kun mænd eller gamle, de er ikke et enten eller, de er både babyer og oldinge, mand og kvinde, om du vil, kønnet er lige gyldigt... jeg vil ikke fremkalde en bestemt fastlåst person, for så bliver det for nemt at tage afstand og sige: "det er jo ikke mig..." Vi er lynhurtige til at pege på andre.

Er du en sort tænder? Hvorfor kan jeg ikke se håbet i dine malerier? Er håbet uinteressant?

På nogen måder er jeg det vel. Det er svært at bibeholde en eller anden form for optimisme. Men hvis jeg var deprimeret, hvorfor skulle jeg så kommunikere til andre mennesker? Der er masser af ting i livet som er svært at se på og som ikke er behagelige. Jeg er på nogle punkter meget sammensat. Men jeg er i hvert fald ikke naiv.

Det er ikke positivt at være lalleglad. Det er kujoneri og det er en flugt! Og det er

nok derfor vi har religionen som fortæller os mennesker, der er så bange for at dø, at der er et liv efter døden. Med hensyn til håbet, hvis jeg ikke havde troen på mennesket, så ville der ikke være en grund for mig til at arbejde med det.

Men du gengiver ret konsekvent forfaldet?

Jeg fokuserer på at undgå idealer og det ideelle. De figurer, som jeg gengiver er os. Som vi ser ud, fysisk såvel som mentalt. Jeg fjerner alt det, vi skjuler.

Vi kender alle en krop der ikke længere er frisk. Men den vil vi ikke se. Vi vil ikke se den del af livet som vi også skal igennem eller er i. Vi mennesker har en ualmindelig stor hang til at fornægte de ting vi ser. Og vi vil ikke se forfaldet, forfaldet som blot er et tegn på at man har fået flere og flere erfaringer. Og det begynder tidligt. Man taber håret, den første rynke melder sig og sådan fortsætter det. Og det skaber angst og i dag gør man alverdens tiltag for at fjerne tegnene. Man flygter fra konfrontationen med døden og med alt det, der henleder opmærksomheden på den. Jeg havde for et stykke tid siden besøg af en gruppe amerikanske kvinder, de var i 60'erne, men de så alle ud som de var i 40'erne. Ved hjælp af plastickirurgi med videre. Det eneste de opnår er, at de ser mere og mere ens ud. De tror, de slipper for angsten, aldringen og døden, men tværtimod bruger de enorme kræfter på at fornægte det, på at fornægte virkeligheden, kræfter som de kunne bruge på at

være til stede i deres liv, i øjeblikket. Forfaldet er en del af livet. Hvis man vil undgå det, må man dø ung. Og netop denne fornægtelse synes jeg er interessant at trække frem i lyset. Jeg fokuserer på den blindhed vi har udstyret os med.

Ser du også ligefrem en samfundsmæssig fare i at ville fortrænge virkeligheden?

Ja, Se blot hvad der skete i Nazityskland, det er det værste eksempel af alle. Det er i virkeligheden tankegangen og kravet om at anderledes udseende, anderledes tænkende, anderledes troende mennesker ikke har en berettigelse.

Vores hjerne opererer med nogle harmoniske størrelser. Vi bliver tiltrukket af harmoni, men hvis vi fuldfører den tankegang om at vi alle skal være fuldstændige harmoniske og dermed lig hinanden, så var det jo svært at genkende hinanden. Og så er Nazityskland ingenting..

Hvordan synes du man skal tackle angsten ved aldringen?

Man kunne for eksempel bare sætte sig ned og opleve den. Jeg har ikke et ærinde om at elske at blive gammel... Men blot at se livet som en oplevelsesrejse, hver dag. Jeg har et værksted i Spanien og der hører jeg tit befolkningen bruge udtrykket "Efimero", som betyder "øjeblikkets kunst, nyd livet, lige nu, i dette øjeblik". Hvis man bruger hele sit liv på at bekæmpe tegnene på dødelighed, så lever man halvt. Man må ikke leve hverken i sin fortid eller sin fremtid, men i sin nutid. Og det er fanneme svært!

Døden var meget mere nærværende for de tidligere generationer, bare tænk på børnedødeligheden dengang... i dag flygter vi fra døden, de gamle sættes på plejehjem og gemmes af vejen og gjort usynlige meget mere end førhen. Og meget mere her nordpå end sydpå.

Det du fortæller mig nu er i virkeligheden en fortælling, en kærlighedserklæring til alderdommen og de aldrende kroppe, hvorfor maler du dem så ikke smukt?

Det er ikke mit ærinde. Jeg maler nok i virkeligheden mere tanker, det mentale forfald, end mennesker.. Det er kedsommeligt at male et harmonisk menneske. Et menneske som man ser i reklamerne. Som kunstner har man en mur af billeder omkring sig, og det er noget af en indsats at trænge igennem den og gå op imod den verden som er forløjet. Folk siger nogle gange, at det er nogle grimme billeder, jeg maler, fordi det, de ser, er grimme mennesker. Mennesker, der

heller ikke ser intelligente eller smagfulde ud. De siger det, fordi malerierne gør ondt. Ligesom hvis man læser store forfatters værker, de kan også gøre ondt. Når man ser mennesker på plejehjem så fremkalder de også billeder af, at det ikke er det liv, vi selv ønsker os at få. Jeg maler nogle kroppe, det ikke nødvendigvis er rare at være i. Og det kan mange genkende i sig selv.

Og det kan fremkalde en angst for dine billeder?

Ja, på den måde, at de er en konfrontation af livet som man ikke har forsonet sig med. Nemlig den største sorg over at livet har en afslutning. Når vi for eksempel er til en begravelse så hører det med til sorgen, at det fører tanken hen på, at det også er en selv en dag.

Hvis man kun vil se det behagelige, det forløjede, så har jeg fornemmelsen af, at man er styret af angst. Det oplever jeg især hos de mennesker som er meget positive og meget optimistiske. Jeg tænker, at de bruger meget energi på at fastholde løgnen. Og det virker meget mere provokerende på mig.

Det er også en attitude som er blevet utroligt synligt i dag inde på de sociale medier. Det hele går ud på at vise, at man er en succes, at man klarer sig godt, at man er lykkelig. Det opfattes negativt ikke at være lykkelig. Og man skal helst være lykkeligere end alle andre.

I selv dine mest skarpe og satiriske malerier så oplever jeg samtidig at æstetikken også er til stede. Det kan være farvevalg, baggrund... Har du nogensinde lavet værker der var støvsuget for det dystyme, det sorte? I ren æstetik, uden skyggen af brod? Altså et skønmaleri....

Ja, som jeg nu kan gøre det. Jeg malede engang brændeknuder. Jeg gjorde det for at træne mit øje. Hvordan fik jeg dem omskrevet.... De blev da meget smukke, men som udgangspunkt holder jeg fast i at et billede skal skurre. Hvis dét man ser, kun bliver oplevet som "Wauw, det er pænt", så interesserer det mig ikke så meget.

Jeg prøver at lave et billede så smukt som muligt, så ærligt som muligt. Så godt som jeg overhovedet kan. Men hvis man er en god kunstner er man ekstrem kritisk overfor sine værker. I virkeligheden er alle de valg man tager mht farver, flader med videre alle æstetiske valg. For målet er jo at det hele skal gå op i en højere enhed. Når et værk begynder at kede mig, så ved jeg at jeg er færdig med det.

REFLEKSIONER

"Beach of Plenty", hedder Michael Kviums monumentale strandbillede som med sit klare politiske budskab går i sylespids rette med alle som vil fortrænge og se bort fra flygtninge i nød...

Kan du ikke nyde fysisk skønhed?

Jo, jeg vil da hellere have at mine omgivelser er smukke end grimme. Vores hjerner opererer med harmoniske størrelser. Og mht min kone, så har jeg da bestemt ikke taget den grimme... vi bliver jo tiltrukket af symmetri og harmoni... men samtidig også lige dét, der bryder det.

Du er opdraget i den katolske tro. Har det påvirket dig mæleæssigt? Og er du stadig troende katolik og medlem af en katolsk menighed?

Mine forældre var konvertitter, og konvertitter er de værste. Jeg er totalt katolsk opdraget og jeg har bare været mere i kirke og til messer end nogen anden. Jeg har endog været messedreng. Mht malerkunsten og påvirkningen af min katolske opvækst, så er alt jo billedliggjort i den katolske kirke. Billeder rangerer langt lavere i mange andre religioner.

Var du troende?

Som barn stiller man ikke så mange spørgsmål. Man troede, at lige netop ens egen religion sørgede for at man kom i himlen mens alle de andre endte i helvede. Så jeg var meget katolsk indtil jeg op gennem 1960erne fik en anden bevidsthed.

Som gik ud på?

At andre ting kunne være lige så rigtige. Dertil fik jeg masser af skyldfølelse med i bagagen. Jeg blev ikke det mine forældre forventede. De troede at de var leverandører til paven. Vi var 8 søskende.

Hvad skete der siden du stod af troen?

Det skete hen ad vejen. Men jeg kan huske at en skolekammerat, som var imdre missionsk havde en salmebog, hvor der stod de ikke måtte danse. Så opdagede jeg, at der stod det samme i min egen salmebog. Det konfronterede jeg mine forældre med, og de sagde blot, at det skulle jeg ikke tage så tungt... At få truk-

ket sådanne forbud ned i Guds navn, havde intet med Gud at gøre. Den hændelse, som var en af mange, gjorde at jeg ikke længere var katolik.

Er du udmeldt?

Næh, jeg er vist også medlem af Folkekirken. Jeg er egentlig ligeglad.

Men hvad så med din begravelse?

Det har jeg sjældent tænkt over. Det er ikke min fest. Måske burde man sætte sig ned og tænke over det. Det er en underlig forfængelig ting, om hvilket landskab... Og tænk dem, man skal plage ved at de skal passe ens grav... jeg er nok lidt underlig rodløs.

Eller måske snarere humanist?

Humanist? Det er i dag blevet et hadeord. Det var det også under Nazityskland, idet Hitler jo mente, at det at føle medlidenhed var en skam. Man skulle være hård.

Hvor er du henne som kunstner om 10 år?

Hvis jeg lever og har det godt, så vil jeg stå i mit værksted. Golf, aldrig i livet... jeg vil gå ture, slappe af og nyde den ensomhed som er i værkstedet. Nogle ting er jeg blevet bedre til med årene, andre ting har jeg mistet..

Hvad har du mistet?

Jeg troede egentlig jeg ville blive mere sikker med årene. Men det er jeg ikke. Jeg bliver ved med at tvivle.

På om det vil lykkes? Umiddelbart fristes man til at tro at du kommer smertefrit til dine værker... byder de dig aldrig trods?

Jo, bestemt. Der er aldrig noget der kommer let. Hvis noget er let kommer problemerne med... Men når så man har løst det, så virker det hele egentlig let. Og så kan jeg sagtens ødelægge et godt billede ved at rette for meget på det. Ved

at overarbejde. Jeg har ødelagt masser af billeder... Et billede er ikke i bedre humør end du selv er. Og man skal tåle at være igennem en dårlig dag. Men det uperfekte lærer man meget mere af end det perfekte. Hvis det bliver ved med at skabe en form for nysgerrighed, så kan det noget. Men når et maleri siger, at nu behøver jeg ikke at pille mere ved det, så stiller jeg det væk. En tid efter så ser jeg om der er noget der skal rettes.

Jeg har ikke set så mange besluttede politiske budskaber i dine malerier som for eksempel det store strandbillede med flygtningene, et monumentalt værk, der fyldte en hel sal på din udstilling "Cirkus Europa".

Al god kunst er politisk. Også de alment menneskelige. Kunsten slutter der hvor man bare udfylder et behov. Kunst er der hvor det krads, hvor det er ubehageligt for magthavere og for de mennesker der ønsker at sove sig igennem livet. Man kan godt male skønt kunst, når det er skønhed der gør ondt. Værket skal stille nogle spørgsmål der krads i overfladen. Og så er det politisk.

Er der noget tilbage i din streg fra dengang du var en ung og satirisk bladtegner? Blev dine menneskekroppe født dengang?

Det jeg har medtaget fra dengang er disciplinen. Og så lærte jeg at se. For eksempel hvis jeg skulle tegne en brandmand igang med en brandhane, så måtte jeg i en fart danne mig et indtryk af hans brandmandsuniform og hvordan en brandhane egentlig så ud. Men selv om jeg vidste at jeg hellere ville være kunstner, så magtede jeg bare ikke at tegningerne skulle blive dårlige. Den tid har lært mig at bruge mit øje og min hukommelse.

Hvad er dit vigtigste budskab?

Det er at gøre min omverden opmærksom på vores blindhed. På hvor mange

svinkeærinder vi gør os for ikke at se på os selv. Det pirrer mig. Det er en kæmpe forhindring for mennesket at opleve virkeligheden. Personligt så går min egen øvelse ud på at flytte mig hen et sted som gør mig usikker, hvor jeg ser det hele, lige dér finder jeg rigtig mange billeder...

Michael Kvium
Født i 1955 i Horsens, Danmark

Uddannelse:
1979-85
Det Kongelige Danske
Kunstakademi, Danmark

Udpluk af Solo Udstillinger:

2018: CIRCUS EUROPA, Kunsthal Rotterdam, Rotterdam, Holland
2017: CIRCUS EUROPA, ARKEN Museum of Contemporary Art, Ishøj, Danmark.
"The Shade of White", BGE Contemporary Art Projects, Stavanger, Norway
2016: SALIGIA, Die Sieben Totsünde, Kunsthalle Göppingen, Göppingen, Germany
2015: "SALIGIA", Dunkers Kulturhus, Helsingborg, Sverige
2014: "Fools", AROS, Aarhus Kunstmuseum, Danmark
2013: "Sorry We're Closed", Brüssel, Belgien
"Real Monsters", KUNSTEN, Nordjyllands Museum, Aalborg, Danmark (katalog)
2012: "Freestyle Tales" Horsens Artmuseum, Horsens og Horst-Janssen Museum, Oldenburg, Tyskland
2011: "Where the Hell is God", Emsdettener Kunstverein, Tyskland
"Freestyle Tales", Kastrupgaard, København, Danmark and Færøernes Kunstmuseum, Færøerne (katalog)
"European Intruder", Fairschou, Beijing, Kina (katalog)
"Intruder's Eyes", The Today Art Museum, Beijing, Kina (katalog)
"Michael Kvium in China" Shenzhen Guan Shanyue Art Museum, Kina (katalog)
2007: "Night Eye" Galerie Hof & Huyser, Amsterdam, Holland
"Silent Eye", Ordrupgaard Samlingen, Charlottenlund, Danmark (katalog)
2006: "Jaywalking Eyes", retrospective, AROS Aarhus Kunstmuseum, Danmark
Gruppenstillinger i ind- og udland
Repræsenteret på museer i ind- og udland
1984-1997: Aktiv i performancegruppen VÆRST med Christian Lemmerz
Flere film produc. med kollegaen Christian Lemmerz
Flere scenografier bl.a. for Betty Nansen Teatret